

KOD UCZNIĄ		

KONKURS WIEDZY O MAZOWSZU

dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i klas gimnazjalnych
województwa mazowieckiego

II ETAP REJONOWY

2 KWIETNIA 2019

Instrukcja

Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.

W zadaniach z odpowiedziami: A, B, C, D lub P, F zaznacz znakiem jedną poprawną odpowiedź, otaczając ją kółkiem, np.:

☐ B. lub ☐ F

Jeśli się pomylisz, błędną odpowiedź przekreśl i zaznacz inną odpowiedź, np.:

☒ B. lub ☒ A. lub ☒ F ☐ P

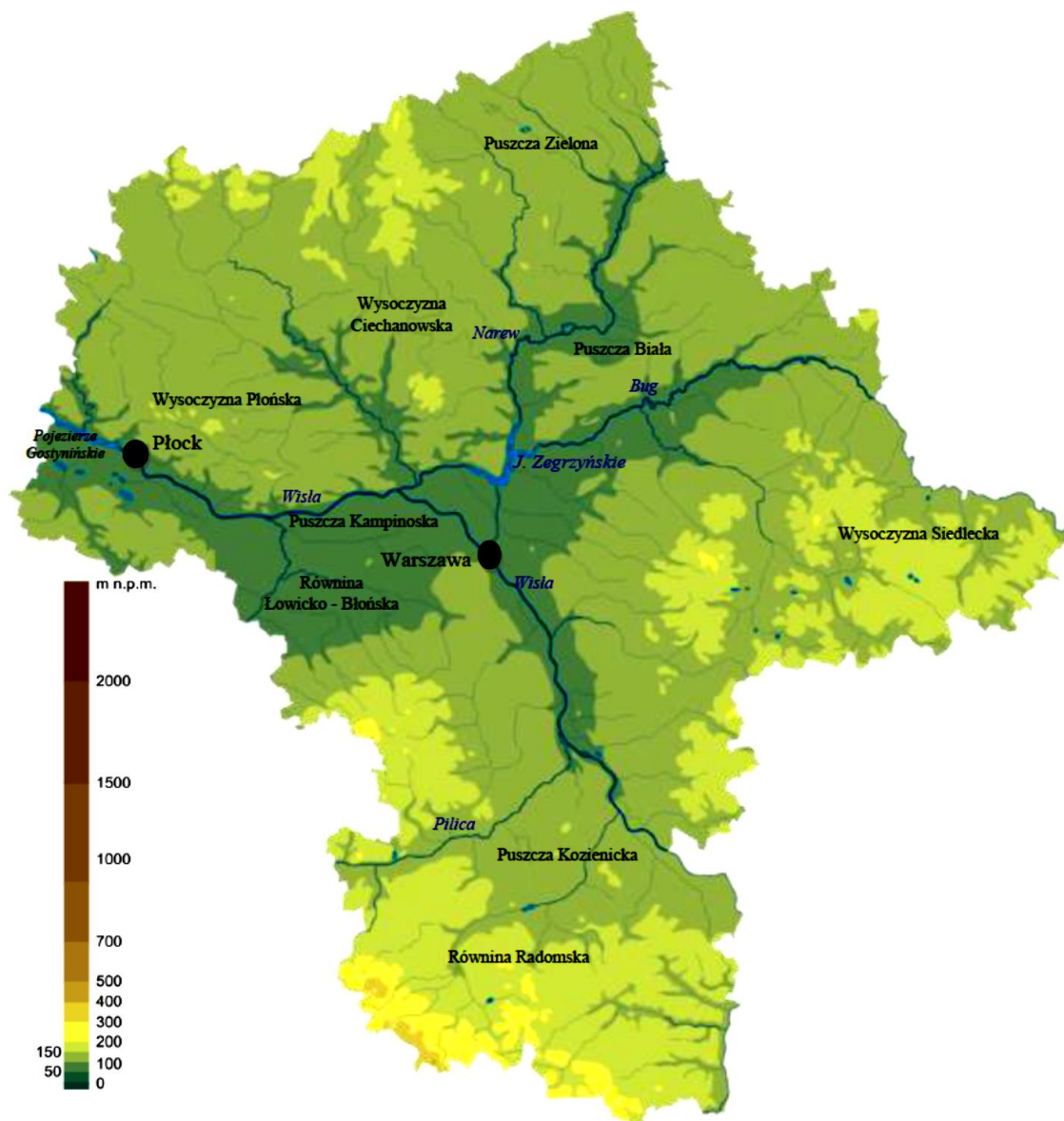
Pozostałe zadania wykonaj zgodnie z poleceniami. Odpowiedzi starannie zapisz w wyznaczonych miejscach.

Na wykonanie wszystkich zadań masz 90 minut.

Powodzenia!

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ SPRAWDZAJĄCY		
Maksymalna liczba punktów	43	100%
Uzyskana liczba punktów		
Podpis przewodniczącego		

Zadanie 1. (0–3)

Korzystając z mapy, oceń prawdziwość poniższych informacji. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa albo F – jeśli jest fałszywa.

1.1.	Wzdłuż biegu Wisły występują rozległe obszary nizinne.	P	F
1.2.	Na południu województwa mazowieckiego znajdują się tereny z najwyższymi na jego obszarze wzniesieniami.	P	F
1.3.	Jezioro Zegrzyńskie powstało w wyniku spiętrzenia wód Narwi i Bugu.	P	F

Zadanie 2. (0–2)

Korzystając z mapy, uzupełnij zdania. Wpisz w luki właściwe nazwy spośród podanych.

Puszcza Kurpiowska

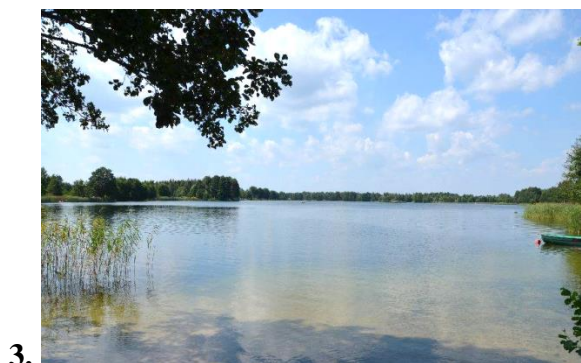
Puszcza Biała

Puszcza Kozienicka

2.1. Nazwa tej puszczy prawdopodobnie pochodzi od piaszków bielących się wśród lasów i wydm, a także od kwitnącej na bagnach torfowych wełnianki, która tworzy rozległe i okazałe kępy. Mowa o

2.2. Kompleks leśny stanowiący część pradawnej Puszczy Radomskiej, którego nazwa początkowo była związana z wsią Jedlnia tzw. Puszcza Jedleńska. Obecna nazwa tej puszczy funkcjonuje od połowy XIX wieku i również pochodzi od nazwy miejscowości. Mowa o

Zadanie 3. (0–2)

3.1. Występujący na Mazowszu krajobraz typowy dla tego obszaru został przedstawiony na fotografii oznaczonej numerem

A. 1. B. 2. C. 3. D. 4.

3.2. Występujący na Mazowszu krajobraz nietypowy dla tego obszaru został przedstawiony na fotografii oznaczonej numerem

A. 1. B. 2. C. 3. D. 4.

Zadanie 4. (0–2)

Odpowiedz na pytanie. Zaznacz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród oznaczonych cyframi 1.–3.

Czy Pojezierze Gostynińskie można nazwać *małymi Mazurami*?

A.	TAK,	ponieważ na tym terenie znajduje się	1.	kilka niedużych jezior położonych na nizinie.
			2.	kilkadziesiąt jezior położonych wśród lasów.
B.	NIE,		3.	jedno duże jezioro położone w centrum regionu.

Zadanie 5. (0–2)

Współcześnie Mazurzy kojarzą nam się z mieszkańcami ziem położonych na północ i północny wschód od województwa mazowieckiego. Jednak tereny te nigdy nie leżały w granicach historycznego Mazowsza. Na obszarach wschodniego Mazowsza odkryto cmentarze z epoki późnej starożytności, na których stwierdzono brak męskich pochówków. Prawdopodobnie w tym znalezisku należy doszukiwać się źródła legendy mówiącej o tym, że gdzieś tutaj miała się roztaczać Amazowia.

Mieszkanka Amazowii

Uzupełnij zdania. Zaznacz A albo B oraz C albo D.

Dawniej Mazurami nazywano mieszkańców ziem położonych **A/B**. Odkrycia na wschodnim Mazowszu nawiązują do legendy o wojowniczych kobietach mieszkających na **C/D**.

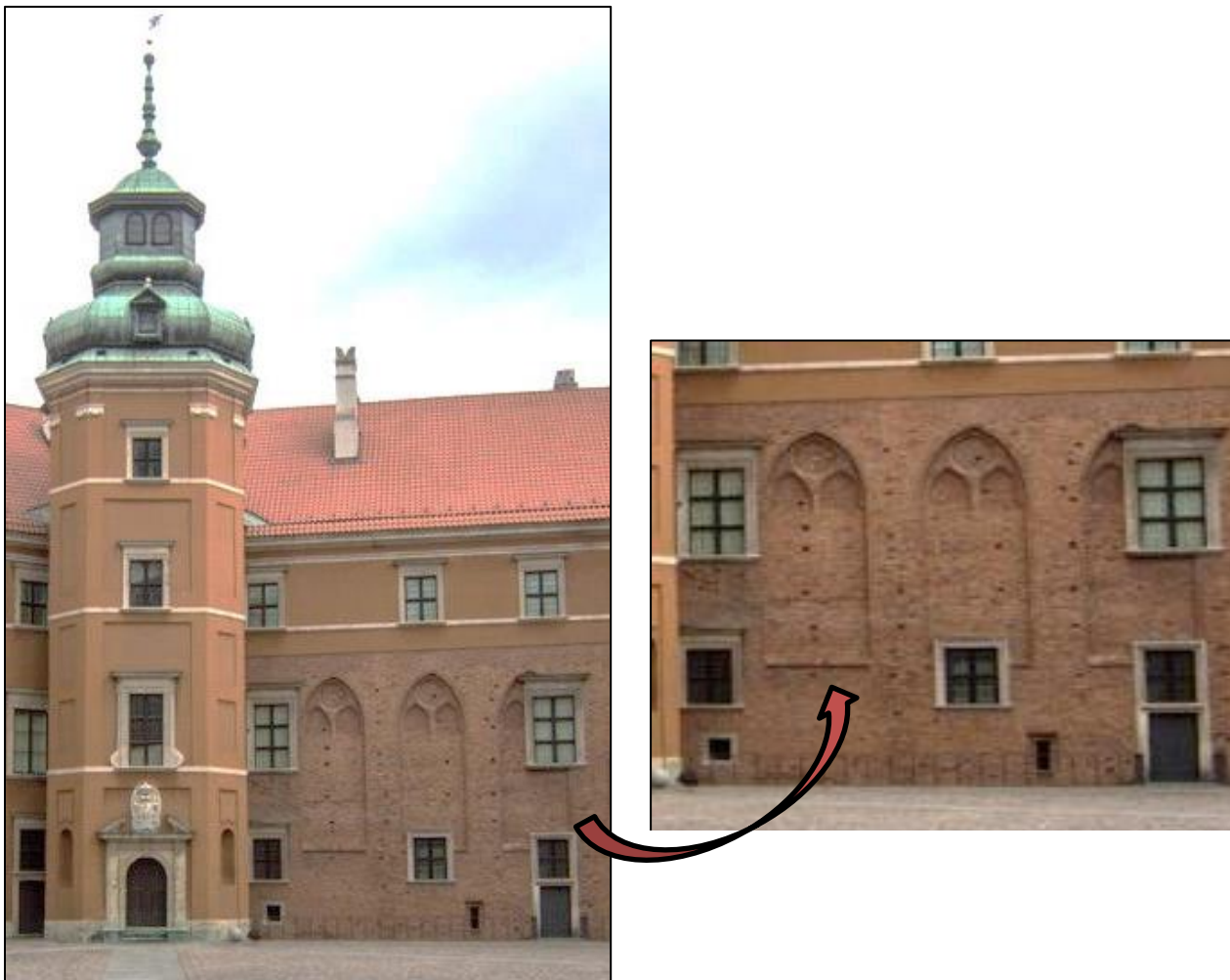
A. na północ od Mazowsza.

C. zachód od Prus.

B. w granicach historycznego Mazowsza.

D. zachodnim Mazowszu.

Zadanie 7. (0–1)

Pozostałości gotyckiego zamku widoczne w murach Zamku Królewskiego są pamiątką czasów, kiedy Warszawa

- A.** należała do ważnych na Mazowszu wczesnośredniowiecznych osad obronnych.
- B.** była na Mazowszu najważniejszym miastem biskupów płockich.
- C.** stanowiła główny ośrodek kultury oświecenia na Mazowszu.
- D.** odgrywała ważną rolę na Mazowszu jako stolica księstwa.

Zadanie 8. (0–3)

Osobliwą grupę społeczną na Mazowszu stanowiła szlachta. Dysponowała znacznymi obszarami ziemi. Jednak miała kłopoty z jej utrzymaniem. Wynikało to m.in. z narastającego wyżu demograficznego. Szlachcice dzielili swoje dobra między potomków, co spowodowało rozdrobnienie posiadanej własności oraz wewnętrzny podział grupy – od gołoty do bogatej szlachty cząstkowej. Ci, którzy nie dysponowali odpowiednią ilością gruntów do samodzielnego uprawiania, prowadzili wspólną gospodarkę w kilka rodzin. Nie mieli licznej służby, ograniczali się do korzystania z pracy członków rodziny. Mieszkali na ternie całej wsi lub jej części. Grupa ta prowadziła często hulawcze życie, co skutkowało sukcesywną, kawalek po kawalku, sprzedażą majątku. Powstawaniu większych dóbr szlacheckich nie sprzyjała także natura. Tereny obejmowane w posiadanie były puszciami. Karczowanie lasu zajmowało wiele lat, a ziemia uzyskana pod uprawę odznaczała się niską jakością.

8.1. Szlachta, która prowadziła wspólną gospodarkę, określana była jako

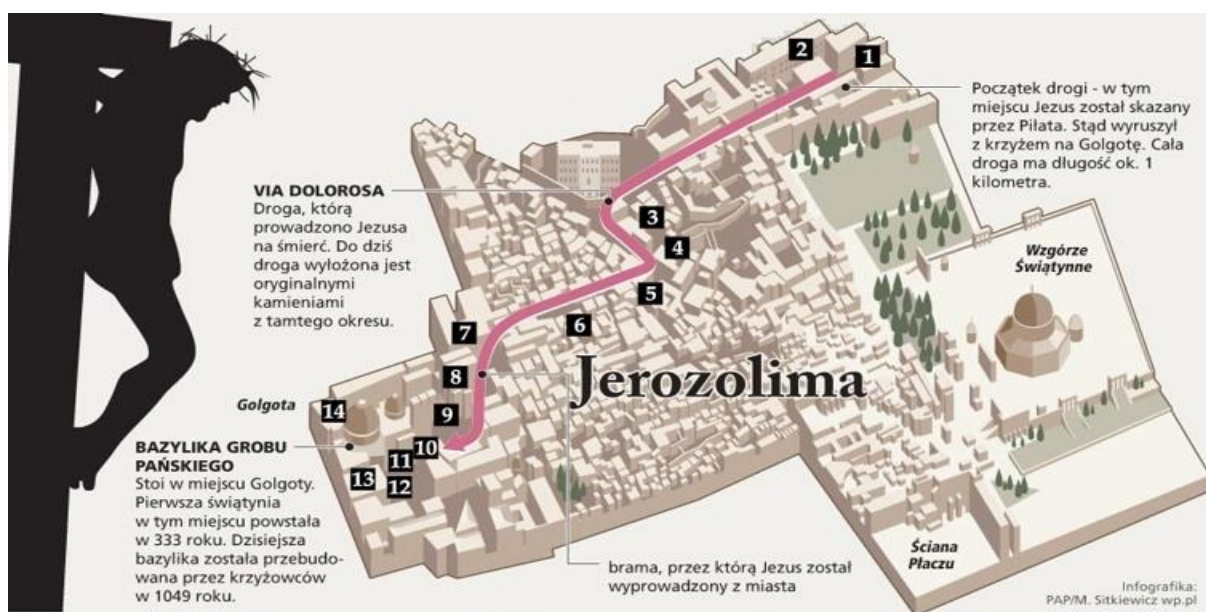
- A. cząstkowa.
- B. zaściankowa.
- C. gołota.

8.2. Podaj dwie przyczyny, które wpłynęły na zubożenie szlachty. Odwołaj się do tekstu.

-
-

Zadanie 9. (0–3)

Góra Kalwaria była kiedyś niewielką wioską zwaną Górką, na terenie której biskup Stefan Wierzbowski ufundował sanktuarium. W 1672 r. została lokowana jako nowe miasto zwane Nowe Jeruzalem utworzone na wzór Jerozolimy. Biskup upatrywał w nazwie wsi wskazówkę Opatrzności, ponieważ w Piśmie Świętym Górkę Świętą nazwana jest Jerozolima. Drugi człon nazwy – „kalwaria” – to łaciński odpowiednik hebrajskiej Golgoty, czyli miejsca czaszki. W koncepcji miasta ważne było zachowanie oryginalnych odległości między poszczególnymi stacjami – pielgrzymi mieli pokonać taką samą długość drogi, którą przemierzył Chrystus, np. trasa z Wieczernika do Ogrójca liczy około kilometra, tyle samo co w Świętym Mieście.

Odnosząc się do tekstu oraz do map, podaj trzy argumenty potwierdzające, że Góra Kalwaria jest miastem *utworzonym na wzór Jerozolimy*.

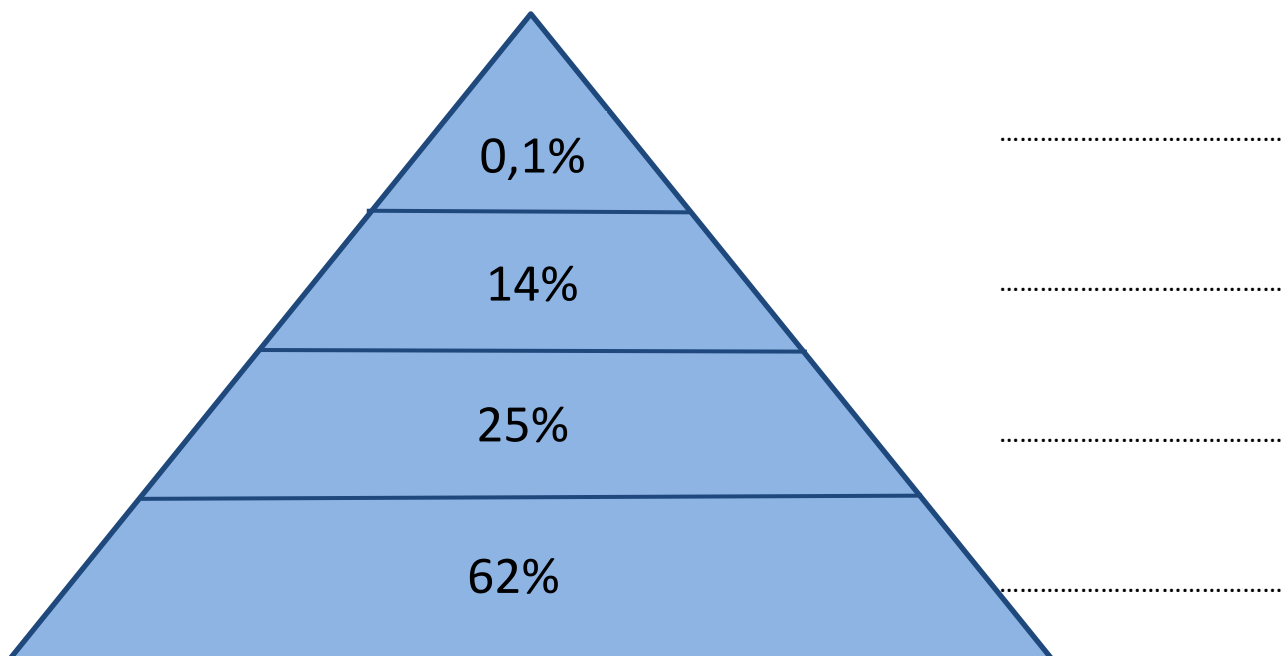
-
-
-

Zadanie 10. (0–1)

W okresie XIV–XVI wieku na Mazowszu przeważali mieszkańcy wsi, około 650 tys. W miastach żyło mniej niż 140 tys. osób. Przedstawiciele szlachty, wraz ze swoją elitą, stanowili w tym czasie znaczną społeczność. Najmniej liczną grupą społeczną było duchowieństwo.

Uzupełnij piramidę ilustrującą hierarchię społeczną na Mazowszu. Wpisz w każde wyznaczone miejsce nazwę grupy spośród podanych.

szlachta chłopci duchowieństwo mieszczanie

Zadanie 11. (0–3)

Grupa społeczna żyjąca dawniej na Mazowszu, najbardziej szanowana w środowisku Kurpiów. Miała własną organizację oraz liczne przywileje nadane przez królów polskich. Jej członkowie pracowali w puszczy. Mieli w posiadaniu określoną liczbę drzew tzw. barcie, które były oznakowane i opisane w księgach. Obecnie w rezerwacie „Czarnia” znajdują się cztery sosny bartne – jedna jest nadal żywym drzewem.

Korzystając z tekstu i ilustracji, wpisz w luki właściwe uzupełnienia, które są dokończeniem zdań.

11.1. Opisaną w tekście grupę społeczną stanowili

11.2. Zajmowali się oni.....

.....

11.3. Współcześnie podobne czynności wykonują

Zadanie 12. (0–2)

Mazowiecka legenda, której bohaterka zawarła umowę z diablem, nosi tytuł „Pakt z diabłem” i związana jest z zamkiem w Szydłowcu. Bohater innej mazowieckiej legendy, Mistrz Twardowski, to postać również słynąca z podpisania cyrografu z czartem. W tej legendzie był on właścicielem wspaniałego przedmiotu, który można podziwiać w bazylice Wniebowzięcia NMP w Węgrowie.

Uzupełnij zdania. Przyporządkuj właściwe odpowiedzi spośród oznaczonych literami A.–C.

12.1. Mazowiecka legenda, której bohaterem jest czarnoksiężnik Twardowski, nosi tytuł

- A. Czarodziejskie zwierciadło.
- B. Lustro Twardowskiego.
- C. Szklana kula.

12.2. Wspaniały przedmiot znajdujący się w węgrowskiej bazylice zasłynął z tego, że pokazywał

- A. teraźniejszość.
- B. przyszłość.
- C. przeszłość.

Zadanie 13. (0–2)

Opis 1.

Jezuita, który ukończył kolegium jezuickie w Pultusku. Nadworny kaznodzieja Władysława IV. Nazywany chrześcijańskim Horacjuszem, ponieważ został laureatem najwyższej w epoce baroku nagrody literackiej – otrzymał tzw. „laur poetycki”. Pisał utwory w języku łacińskim. Zaliczany do najwybitniejszych twórców europejskiego baroku. Jego „Lyricorum libri” doczekały się kilkudziesięciu wydań w całej Europie.

Opis 2.

Dramaturg, prozaik, który urodził się w Zegrzynie nad Narwią. Studiował w Szwajcarii. Dzięki otrzymanym licznym nagrodom był członkiem Polskiej Akademii Literatury. Odznaczony został m.in. Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (Polonia Restituta) oraz Złotym Krzyżem Zasługi za wybitne osiągnięcia w dziedzinie twórczości literackiej oraz na niwie teatru i sztuki. Wybitny dramaturg okresu międzywojennego oraz prozaik lat pięćdziesiątych XX wieku.

Do każdego opisu biograficznego przyporządkuj nazwisko pisarza związanego z Mazowszem. W każdym wierszu tabeli zaznacz twórcę spośród oznaczonych literami A.–C.

A. Jerzy Szaniawski **B.** Adam Mickiewicz **C.** Maciej Kazimierz Sarbiewski

Opis 1.	A.	B.	C.
Opis 2.	A.	B.	C.

Zadanie 14. (0–2)

Na szlakach turystycznych województwa znajdują się miejsca przypominające znanych nam pisarzy, poetów. W każdym wierszu tabeli obok opisu dopisz odpowiadającą mu nazwę mazowieckiej miejscowości spośród oznaczonych literami A.–C.

A. Radziejowice **B.** Opinogóra **C.** Chlewiska

1.	Opis 1.	<i>Miejscowość ta słynie z neogotyckiej oficyny dworskiej wzniesionej w XIX wieku. Jest tam również tzw. perełka polskiego neogotyku – pałacyk – którego właścicielem był Zygmunt Krasiński. W podziemiach tamtejszego neoklasycystycznego kościoła znajdują się groby członków rodziny Krasińskich, w tym również poety.</i>	
2.	Opis 2.	<i>Miejscowość ta słynie z uroczego dworku o białych ścianach. Obecnie funkcjonuje w nim Dom Pracy Twórczej, w którym organizowane są liczne ogólnopolskie i międzynarodowe plenery, warsztaty artystyczne, koncerty oraz wystawy. Kompleks ten został kupiony, a później rozbudowany przez wdowę po pisarzu i zdobywcy Nagrody Nobla, Władysławie Reymoncie.</i>	

Zadanie 15. (0–1)

Konstancin – Jeziorna to letnisko i uzdrowisko, które przyciągało wielu artystów, literatów. W okresie międzywojennym miał tu także swój dom, tzw. willę „Świt”, wybitny polski pisarz. W tym miejscu powstały ważne dzieła literackie m.in. „Przedwiośnie”. Obecnie w willi znajduje się muzeum gromadzące pamiątki po tym wybitnym twórcy i odbywają się prelekcje na temat jego życia i twórczości.

Podaj imię i nazwisko pisarza związanego z opisanym miejscem.

.....

Zadanie 16. (0–2)

Podaj pełny tytuł oraz imię i nazwisko autora zacytowanego utworu.

<i>Wsi spokojna, wsi wesola, Który głos twej chwale zdola¹? Kto twe wczasy², kto pożytki Może wspomnieć za raz³ wszystkie?</i>	Tytuł:
	Autor:

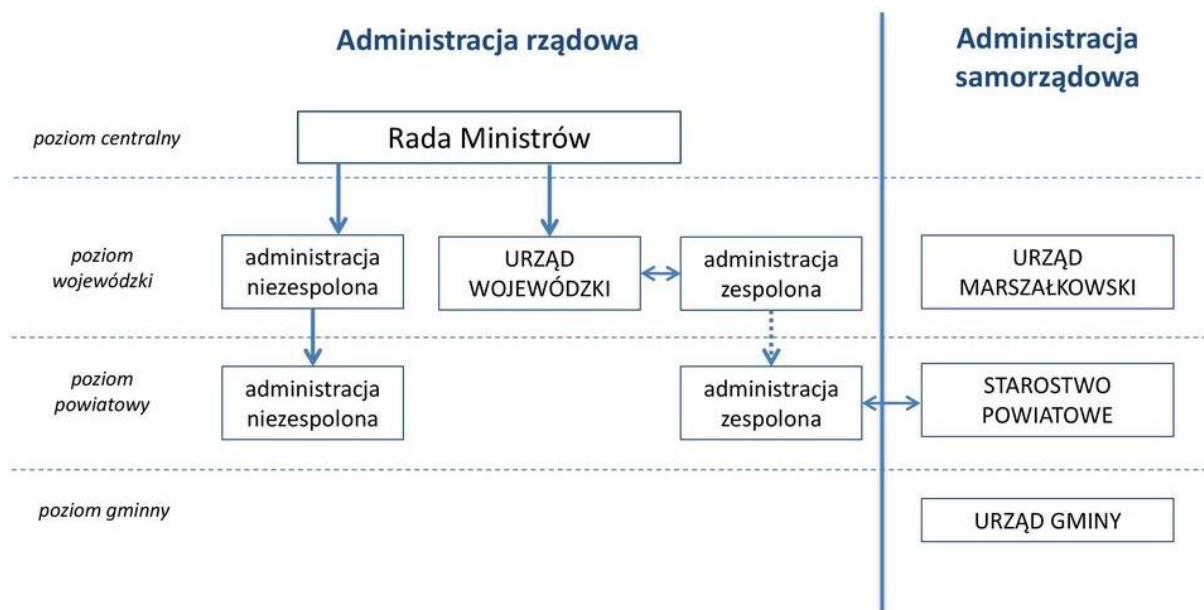
¹ *twej chwale zdola* – podola wychwalaniu cię.

² *wczasy* – wygod, wolne chwile.

³ *za raz* – równocześnie.

Zadanie 17. (0–3)

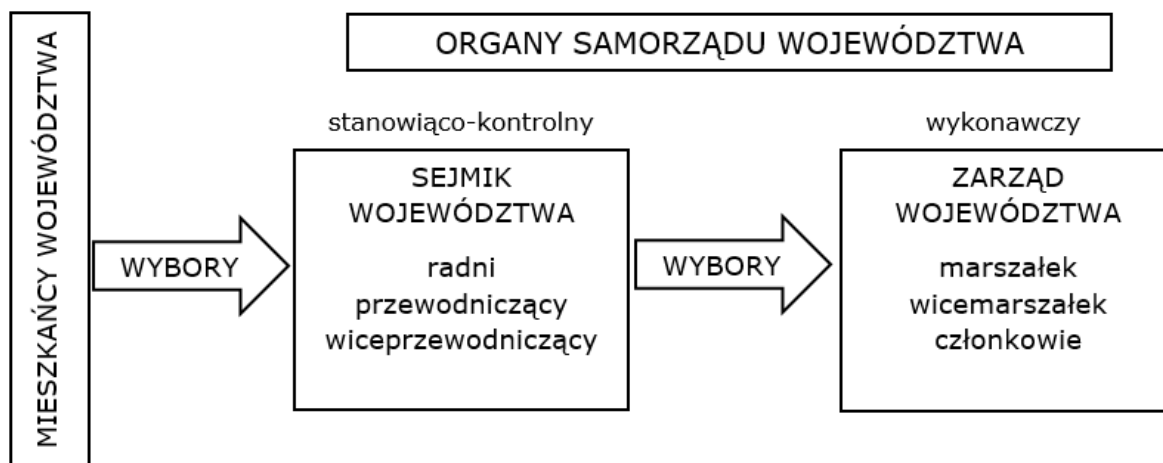
Struktura sytemu polskiej administracji publicznej

Korzystając ze schematu, oceń prawdziwość poniższych informacji. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa albo F – jeśli jest fałszywa.

17.1.	Administracja samorządowa ma kilka szczebli organizacyjnych.	P	F
17.2.	W strukturze administracji publicznej województwo ma charakter samorządowo-rządowy.	P	F
17.3.	Wojewoda jest organem administracji samorządowej.	P	F

Zadanie 18. (0–2)

Korzystając ze schematu, wpisz w luki właściwe uzupełnienia, które są dokończeniem zdań.

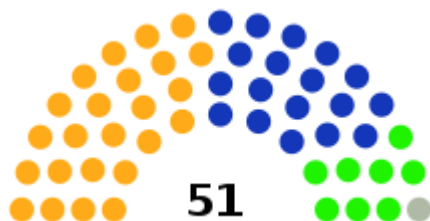
18.1. Organem samorządu województwa wybieranym w wyborach powszechnych i bezpośrednich jest

18.2. Pracami organu wykonawczego samorządu województwa kieruje

Zadanie 19. (0–1)

Liczba radnych zależy od liczby mieszkańców województwa. Liczona jest według zasady: trzydziestu radnych w województwach liczących do 2 000 000 mieszkańców oraz po trzech radnych na każde kolejne rozpoczęte 500 000 mieszkańców.

SEJMIK WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

Prawo i Sprawiedliwość – 24 radnych, Koalicja Obywatelska – 18 radnych, Polskie Stronnictwo Ludowe – 8 radnych, niezrzeszeni – 1 radny.

Mieszkańców województwa mazowieckiego podczas ostatnich wyborów samorządowych było

- A. od 4 mln do 4,5 mln.
- B. od 4,5 mln do 5 mln.
- C. od 5 mln do 5,5 mln.
- D. od 5,5 mln do 6 mln.

Zadanie 20. (0–2)

Uzupełnij zdania. Wpisz właściwe określenia wybrane spośród podanych w nawiasach.

20.1. Adam Struzik obecnie pełni urząd (*Marszałka Województwa Mazowieckiego/ Wojewody Mazowieckiego*)

20.2. Obecna VI kadencja Samorządu Województwa Mazowieckiego (*rozpoczęła się / zakończyła się*) w 2018 roku.

Zadanie 21. (0–1)

Jeżeli ogrzewasz dom kotłem tradycyjnym – stosuj się do kilku prostych zasad:

- kupuj tylko certyfikowane paliwa z wiarygodnych źródeł
- stosuj paliwa odpowiednie do rodzaju urządzeń grzewczych
- dbaj o stan instalacji spalania
- przeprowadzaj regularne czyszczenie urządzeń grzewczych
- przeprowadzaj regularne czyszczenie przewodów kominowych
- pal efektywnie – prawidłowe spalanie to bezdymne spalanie

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO W WARSZAWIE
☎ 03-719 Warszawa, ul. Jagiellońska 26
☎ (+48 22) 59 79 481
✉ anismog@mazovia.pl

Zdrowsze Mazowsze – nasz wspólny cel!

Mazowsze. serce Polski

Wykonanie dokumentacji stanowiącej podstawę do określania założeń „uchwały anismogowej” dofinansowane zostało przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie

Samorząd województwa, prowadząc kampanię „Zdrowsze Mazowsze – nasz wspólny cel”, realizuje zgodnie ze strategią województwa następujący cel –

- A.** pielęgnowanie polskości oraz rozwój i kształtowanie świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej mieszkańców, a także pielęgnowanie i rozwijanie tożsamości lokalnej.
- B.** podnoszenie poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa.
- C.** zachowanie wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego przy uwzględnieniu potrzeb przyszłych pokoleń.
- D.** kształtowanie i utrzymanie ładu przestrzennego.

Źródła ikonografii wykorzystanej w zadaniach

www.mazovia.pl

www.thumbs.img-sprzedajemy.pl

www.jastrzebiagora.pl

www.poselska.nazwa.pl

www.warszawa.fotopolska.eu

www.ilczyszyn.home.pl

www.stacja7.pl

www.pl.wikipedia.org

www.leman-kurpie.pl

www.kompozycjaresidence.pl

www.wolnelektury.pl

Jarocka M.: *Legendy o Mazowszu*, wyd. PZWL Wydawnictwa Lekarskie: Bartosz Działoszyński, Warszawa 2017 r.